

SZKOLENIE PODNOSZĄCE KOMPETENCJE MŁODZIEŻY W ZAKRESIE PODEJMOWANIA ROLI PEER-EDUKATORÓW

Scenariusz został opracowany przez Fundację po DRUGIE w ramach projektu: Program edukacji pozaformalnej "Razem, lepiej, inaczej" skierowany do kadr służb reintegracji społecznej oraz edukatorów rówieśniczych dofinansowanego ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego i Mazowieckiego Centrum Polityki Społecznej

Celem programu jest przygotowanie młodzieży biorącej udział w programie do prowadzenia oddziaływań w środowisku rówieśniczym na zasadzie peer-edukacji. Uczestnicy zdobędą niezbędną wiedzę i umiejętności, które pozwolą wzmocnić ich osobowe zasoby i skutecznie podejmować role peer - edukatorów.

Szkolenie obejmuje następujące zagadnienia:

1. Przesłanki etyczne dotyczące podejmowania roli peer edukatorów
2. Niezbędne umiejętności młodzieżowego edukatora
3. Cele peer-edukacji
4. Metody i narzędzia pracy

Liczebność grupy: 5 osób

Liczba grup: 5

Czas trwania jednego szkolenia: 5 godzin

Adresaci szkolenia

młodzież w trudnej sytuacji życiowej w wieku 18-26 lat, która jest w trakcie lub też zakończyła terapię własną i korzysta ze wsparcia Fundacji po Drugie.

Prowadzący

Osoby przygotowane do pracy z młodzieżą (pedagodzy, psychologowie, pracownicy socjalni) o wysokich umiejętnościach moderowania dyskusji, formułowania wniosków i motywowania młodzieży.

1. PRZYWITANIE

Cel: nawiązanie relacji, wzbudzenie zaciekawienia i motywacji do udziału w szkoleniu

Przebieg: Prowadzący przedstawia się, informuje, że jest realizatorem szkolenia dla peer - edukatorów. Zachęca do przedstawienia się, za pomocą kart coachingowych, które rozkłada na podłodze/stole przed uczestnikami. Prosi o przedstawienie się z wykorzystaniem jednej karty: *„przed wami jest wiele fotografii, odnoszących się do różnych sytuacji życiowych, jedne można potraktować jako np. wakacyjne fotki, inne jako ilustracje z kluczem, pewnym przesłaniem i symboliką. Przyjrzyjcie się i wybierzcie te, które oddają wasz nastrój, położenie życiowe, albo wasze aktualne inspiracje czy pragnienia. Kiedy już wszyscy będą mieli wybrane karty poproszę każdego o przedstawianie się z imienia, zaprezentowanie karty i wyjaśnienie dlaczego wybrał właśnie tę fotografię.”*

Uczestnicy wykonują polecenie, prowadzący na koniec opisuje własny wybór i dziękuje za podzielenie się swoimi refleksjami. Podsumowuje podkreślając różnorodności, ale też zauważając między nami wiele wspólnego.

Czas: 15 minut

Pomoce: karty coachingowe

2. ZAWIĄZANIE KONTRAKTU

Cel: przygotowanie optymalnych warunków sprzyjających efektywności szkolenia

Przebieg: uczestnicy określają jakie zasady będą obowiązywać podczas warsztatu. Prowadzący dba o to, aby wśród nich nie zabrakło zasady dyskrecji, dyscypliny przerw itp. Wskazane przez uczestników zasady zapisuje. Wszyscy podpisują się pod listą. Karton należy wyeksponować w widocznym miejscu, tak aby podczas kolejnych ćwiczeń można było odwoływać się do tych zapisów.

Czas: 10 minut.

Pomoce: flipchart, mazaki

DEFINIOWANIE PEER-EDUKACJI

Cel: przybliżenie rozumienia sformułowania „peer-edukacja” i wzbudzenie zaciekawienia tematem szkolenia.

Przebieg: Prowadzący pisze na flipcharcie: „ edukacja rówieśnicza” i pyta uczestników co rozumieją przez to sformułowanie. Odpowiedzi są zapisywane w trakcie podawania, prowadzący zachęca do formułowania własnych definicji. Następnie we wszystkich zapisanych definicjach wspólnie poszukują najczęściej powtarzających się słów. Z pewnością będą to słowa związane z wiekiem, doświadczeniem i nauczaniem. Prowadzący podkreśla

wagę tych słów i celność przekonań bądź intuicji zebranych. Następnie wspólnie z grupą uzgadnia definicję opartą o wszystkie zapisy z flipcharta. Może to być np. sformułowanie: „Edukacja rówieśnicza = uczenie się poprzez praktykę”. Prowadzący wyjaśnia też, że edukacja rówieśnicza bywa również nazywana „peer – edukacją”, dopytuje o znaczenie angielskiego rzeczownika „peer”, jeśli nie uzyska odpowiedzi sam wyjaśnia i pyta, które z określeń „peer-edukacja” czy też „edukacja rówieśnicza” jest im bliższa i którą chcą się posługiwać podczas szkolenia.

Czas: 15 minut

Pomoce: flipchart, mazaki

3. SKUTECZNOŚĆ PEER-EDUKACJI

Cel: wzbudzenie przekonania, że udział w peer-edukacji jest skutecznym narzędziem zmiany

Przebieg: prowadzący prosi, aby uczestnicy odliczyli do trzech. Osoby, które wypowiedziały „jeden” tworzą pierwszą grupę, a osoby, które były „dwójkami” drugą grupę. Osoba z „trójką” przechodzi do drugiej grupy. Zadaniem grupy nr 1 jest wypisanie na kartonie wszystkich argumentów, które przychodzą im do głowy w związku z promocją peer –edukacji. Natomiast druga grupa staje się, na potrzeby tego ćwiczenia tzw. „advokatem diabła” i szuka argumentów przeciw tej formie edukacji. W trakcie zadania prowadzący obserwuje pracę obydwu grup i dyskretnie prowadzi facylitację procesu. Po zapisaniu i przedstawieniu wskazań obydwu stron należy

podsumować jej rezultaty i wskazać na przewagę (z pewnością taka będzie) argumentów przemawiających za skutecznością edukacji rówieśniczej. Jeśli wśród argumentów „za” nie znalazły się poniższe prowadzący naprowadza na ich zauważenie:

- nonkonformizmu młodych osób i szczerego wyrażania swoich opinii,
- większego zaufania do przekazu rówieśniczego niż płynącego od dorosłych,
- braku obaw o ocenę w dyskusji z rówieśnikami, inaczej niż z dorosłymi,
- dawaniu „kredytu zaufania” rówieśnikom, podczas gdy dorośli mogli już wielokrotnie zawieść,
- wiarygodności młodzieżowych edukatorów,
- większej zrozumiałości przekazu sformułowanego przez rówieśników, mówiących „tym samym językiem” aniżeli przekazu dorosłych.

Argumenty przeciw należy też poddać szczegółowemu omówieniu i pytać młodzież co można zrobić, aby złagodzić efekt tego czynnika. Być może w trakcie dyskusji przekonanie co do ich negatywnego wpływu na proces edukacji rówieśniczej osłabnie.

Czas: 20 minut

Pomoce: dwie duże karty brystolu, flipchart, mazaki

PRZERWA – 10 MINUT

4. MISYJNOŚĆ PEER-EDUKACJI

Cel: Uświadomienie młodzieży, że poprzez zaangażowanie w edukację rówieśniczą mają oni pozytywny wpływ na cudze życie. Mogą nawet zapobiegać tragediom wynikającym z uzależnień, przemocy, braku perspektyw itp.

Przebieg: dyskusja, którą inicjuje prowadzący zmierza do uświadomienia młodzieży, jak ważne jest uczestniczenie w edukacji rówieśniczej. Prowadzący prowadzi mini wykład o wartościach, w których może posłużyć się sugestiami zawartymi w załączniku nr 1. Podczas dyskusji młodzież ma dojść do konstatacji, że peer-edukacja to potężnym narzędziem mającym wpływ na losy konkretnej osoby, ale także wpływ na przyszłe losy całego społeczeństwa. Prowadzący, mając na względzie idealizacyjne skłonności młodych ludzi z całą świadomością uwypukla te argumenty. Może nawet podkreślić, że nie ma w tych kategorycznych stwierdzeniach żadnej przesady – a nawet w wielu dziełach sztuki, naukowych publikacjach i potocznym rozumieniu powtarza się, że przyszłość młodzieży to przyszłość świata. Oddziałując na swoich rówieśników młodzi ludzie tworzą więc pozytywną wizję przyszłości.

Czas: 15 minut

Pomoce: niepotrzebne

5. MOJA WIZJA PEER-EDUKACJI

Cel: Wzmocnienie osobistego zaangażowania w peer- edukację

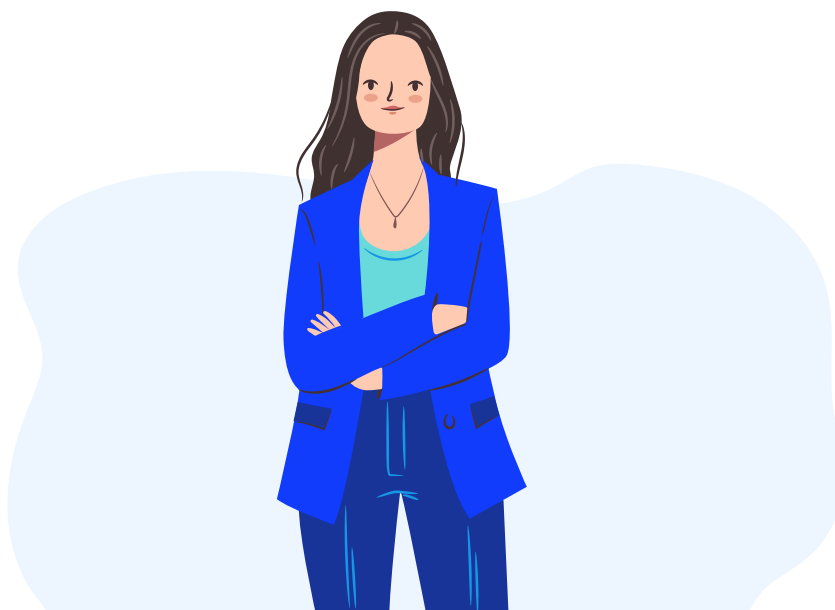
Przebieg: uczestnicy dostają kartony, kolorowe, papiery, mazaki, nożyczki, kredki, klej, kolorowe magazyny itp. Prowadzący zwraca się do uczestników z propozycją kreatywnego przedstawienia jak rozumieją misyjność działań rówieśniczych edukatorów. Indywidualną pracę uczestników wspiera prowadzący podtrzymując rozmowę o wartościach, etyce, dając wskazówki, zadając pytania odnośnie symboliki użytych materiałów i treści. Po wykonaniu prac przeprowadzona jest dyskusja na temat osobistego rozumienia wartości płynących z zaangażowania w peer- edukację.

Czas: 30 minut

Pomoce: materiały papiernicze (jak w opisie)

6. ZA I PRZECIW ZOSTANIA PEER – EDUKATOREM

Cel: zachęcenie do większego wglądu w siebie i podjęcia świadomej decyzji o zostaniu peer-edukatorem

Przebieg: Uczestnicy dostają kartki, które składają na pół. Następnie na górze pierwszej połówki wpisują „to ułatwi mi zostanie rówieśniczym edukatorem”, po drugiej „to utrudni mi zostanie rówieśniczym edukatorem”. Każdy z uczestników pracuje indywidualnie i wpisuje w obydwie rubryki oceny własnych zasobów i przeszkód w osiągnięciu pozycji peer-edukatorów. Następnie uczestnicy kładą na środku stołu/podłogi kartkę złożoną napisami do wewnątrz. Prowadzący prosi aby losować kartki i po przeczytaniu ich zawartości spróbować odgadnąć kto jest jej autorem (własną kartkę odkładamy do ponownego losowania). Dyskusja na temat osobistych predyspozycji i atrakcyjności roli peer-edukatorów.

Czas: 25 minut

Pomoce: kartki, długopisy

PRZERWA 10 MINUT

7. MOJE OSOBISTE PREDYSPOZYCJE

Cel: poznanie własnych predyspozycji do bycia liderem

Przebieg: prowadzący rozdaje każdemu uczestnikowi po dwie kartki (zał. 2,3) Prosi aby zakreślili odpowiednią liczbę, przy każdej z cech których nasilenie następuje od 1 do 8 i tak, np. pierwsza cech w skali D: „współpracujący” – „rywalizujący” : zaznaczenie „1” świadczyłoby, że dana osoba uważa się za maksymalnie współpracującego a np. „5” o nieco większej tendencji do rywalizacji. Po zaznaczeniu wyników należy obliczyć sumę punktów oddzielnie dla skali O i oddzielnie dla skali D. Po obliczeniu wyników prowadzący odslania wcześniej przygotowany na flipcharcie wykres (poniżej). Wyjaśnia, że D to cecha zwana dominacją, a O to otwartość. Wyniki obydwu skal pozwalają na przypisanie do jednego z czterech typów, których nazwy prowadzący wyjaśnia w oparciu o załącznik 4. Uczestnicy odnajdują swoje wyniki w poszczególnych kwadratach diagramu. Dyskusja nad tym, czy wynik jest dla nich zaskoczeniem i jak predysponuje ich do bycia peer-edukatorem.

TYP ANALITYKA D 49-96 O 12 -49	TYP PRZYWÓDCY D 49 -96 O 49-96
TYP WRAŻLIWCA D 12-48 O 12-48	TYP EMOCJONALNY D 12-48 O 49-96

Czas: 30 minut

Pomoce: załącznik 2, 3 – 5 sztuk, załącznik 4 – 1 sztuka, flipchart, mazaki

8. MAM MOC – OSOBISTA STREFA WPŁYWÓW

Cel: pogłębienie wglądu w siebie

Przebieg: W tej części szkolenia młodzież zastanawia się nad obszarami, w których rola rówieśniczych edukatorów może być istotna. Każdy, kto ma jakiś pomysł podchodzi do tablicy i zapisuje dany obszar np. uzależnienia, wagary, samookaleczenia, przemoc domowa, agresja itp. Następnie każdy z uczestników indywidualnie pracuje nad arkuszem samooceny, w którym określa jak dobrze radzi sobie w danym obszarze i w jakim zakresie mógłby być wsparciem dla rówieśników, którzy aktualnie borykają się z podobnymi problemami. Prowadzący rysuje na flipcharcie poniższy diagram, rozdaje kartki (zał. 5) i objaśnia jak należy go uzupełnić. Zachęca do krytycyzmu i otwartości. Następnie młodzież dyskutuje na temat swoich diagramów. Prowadzący poddaje do dyskusji takie tematy jak np. czy można być dobrym edukatorem jeśli się ukrywa faktyczny stan poradzenia sobie z problemem, czym to grozi dla edukatora, a czym dla młodzieży, która jest poddana jego wpływom? Czy warto być edukatorem w obszarze, w którym nie mamy problemu (np. nigdy nie piłem i chcę wspierać młodzież uzależnioną).

Obszar problemowy	Radzenie sobie gdzie						Zakres wsparcia edukacyjnego		
	0 – zupełnie sobie nie radzę, 5 – wspaniale sobie radzę						Nie podejmuję działań edukacyjnych	Mówię o tym, co mi jeszcze przeszkadza całkowicie uporać się z problemem	Mówię, jak doszedłem do sukcesu i co robię, aby je utrzymać
	0	1	2	3	4	5			
uzależnienia									
wypełnianie obowiązków									
agresja									
samoagresja									
próby samobójcze									
przestępczość									

Czas: 20 minut

Pomoce: załącznik 4 – 5 sztuk, długopisy

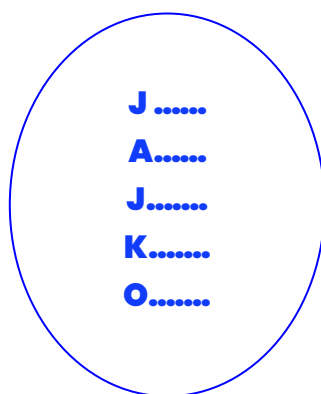
9. ROZMOWA – GŁÓWNE NARZĘDZIE PEER-EDUKATORA

Cel: Uświadomienie, że kontakt osobisty, rozmowa jest najważniejszą formą komunikacji międzyludzkiej i podstawą zmian.

Przebieg: Prowadzący rysuje na flipcharcie jajko i wpisuje w jego kształt słowo „jajko” tak, jak na poniższym rysunku.

Wyjaśnia, że litery te są pierwszymi literami słów, które można określić cechami dobrej komunikacji, efektywnej rozmowy. Zwracając się do uczestników, pyta co może w takim razie znaczyć pierwsze słowo rozpoczynające się od litery „j”. Podczas tego ćwiczenia może być dużo zabawy, nie należy przerywać kreatywności młodych ludzi. Jednak należy starać się, żeby pod koniec ćwiczenia dojść do tego, że dobrego mówcę charakteryzuje to, że mówi od siebie: J = ja, A = autentycznie, J= jasno, k= konkretnie, O= odważnie. Dyskusja na temat przydatności tych wskazówek w podejmowaniu roli peer-edukatorów.

Czas: 15 minut

Pomoce: flipchart, mazaki

PRZERWA 10 MINUT

10. MOJE TRUDNOŚCI, OBAWY I FAŁSZYWE PRZEKONANIA

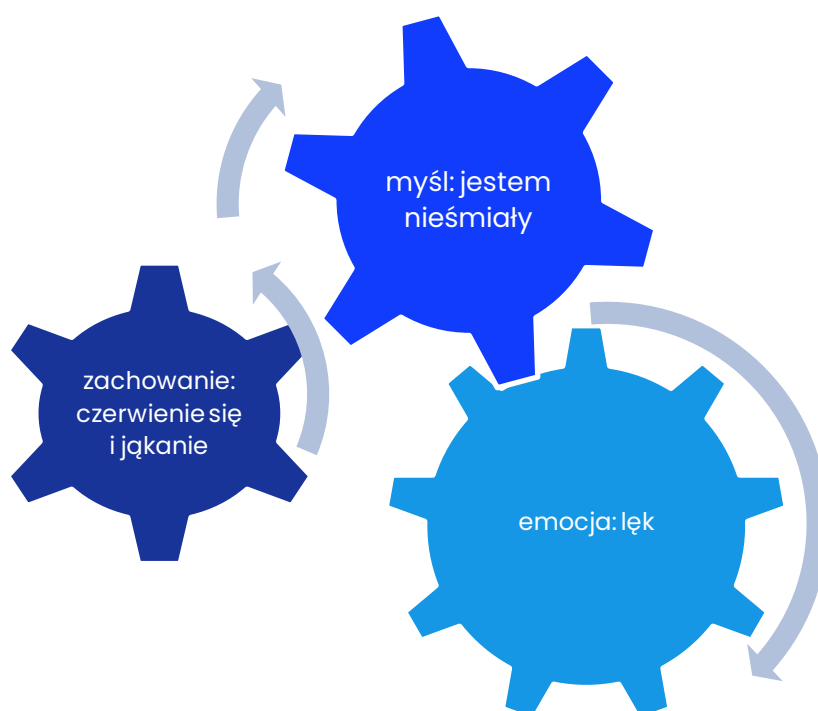

Cel: wzbudzanie motywacji do pokonywania przeszkód w podjęciu roli peer-edukatora

Przebieg: prowadzący rozdaje uczestników czyste kartki i prosi aby wypisali na niej wszystkie obawy, które przychodzą im do głowy na myśl, jeśli wyobrażą sobie, że mają stać się edukatorami. Wśród nich może pojawić się takie jak: - jestem nieśmiały, - boję się, że mnie wyśmieją, - nie potrafię mówić, - nigdy tego nie robiłem itp. Po uzupełnieniu tej listy prowadzący prosi, aby przy każdym z tych stwierdzeń uczestnik zaznaczył: O – przy stwierdzeniu, które uważa, że jest opinią i F – przy stwierdzeniu, które jest obiektywnym faktem. I tak np. - nie potrafię mówić jest opinią, podczas gdy „nigdy tego nie robiłem „faktem”. Bardzo ważne, aby podczas tego ćwiczenia podkreślić też, że zawsze możemy mieć obiekcje, czy jesteśmy do jakiejś roli przygotowani w 100% - można poprosić młodzież o podawanie przykładów, kiedy nie byli do czegoś całkowicie przygotowani, a zdobywali doświadczenie w trakcie wykonywania danej roli (np. rola pracownika, kierowcy). Następnie prowadzący przeprowadza mini wykład na temat tego, że przyszły peer-edukator może mieć pewne trudności z wykonywaniem tej roli i że nie zawsze mają one

racjonalne podstawy, częściej wynikają one z tendencji do negatywnej samooceny rzadziej z obiektywnych przeszkód. Powołuje się na przed chwilą wykonane ćwiczenie, w których z pewnością będzie więcej ocen niż faktów. W celu zobrazowania zgubnego wpływu negatywnych myśli na własny temat na skuteczność własnych działań przedstawia mechanizm samo wzmacniających się błędnych kół. Z poniższego rysunku wynika, że im mocniej wierzymy w to, że jesteśmy nieśmiali tym bardziej silne emocje wpłyną na nasze zachowanie np. czerwienie się, co znów będzie dla nas potwierdzeniem myśli, że jestem nieśmiały.

Czas: 20 minut

Pomoce: flipchart, mazaki

11. STYL KOMUNIKACJI A JEJ SKUTECZNOŚĆ

Cel: pogłębienie wiedzy na temat skutecznej rówieśniczej edukacji

Przebieg: Uczestnicy losują kartki z różnymi poleceniami. Należy wcześniej przygotować karteczki z załącznika nr 6, na których są opisy sytuacji, w których należy przeprowadzić mini pogadankę profilaktyczną z perspektywy różnych osób. Młodzież losuje kartki i przez kilka minut przygotowuje się do występu. Prowadzący zapisuje na flipcharcie: matka, lekarz, dziadek, były alkoholik, rówieśnik.

Następnie każdy z uczestników prezentuje swoją mowę na forum grupy. Odgadywanie z jakiej pozycji wskazanej na flipcharcie prowadzona jest ta przemowa. Wspólne zastanawianie się, która ich zdaniem byłaby najbardziej skuteczna. Dlaczego pozostałe nie trafiają do młodzieży? Prowadzący nawiązuje do różnych podejść profilaktycznych i podejściu zakładających udział ekspertów przez doświadczenie. Młodzież odpowiada na pytanie dlaczego ekspert przez doświadczenie w zbliżonym wieku do grupy odbiorców, jest skuteczniejszy aniżeli ktoś należący do innego pokolenia.

Czas: 15 minut.

Pomoce: załącznik 6, flipchart, mazaki

12. ZAKOŃCZENIE WARSZTATU

Cel: zaakcentowanie znaczenia poruszanych podczas warsztatu treści.

Zachęcenie do podejmowania roli peer -edukatora.

Przebieg: Prowadzący prosi o zajęcie miejsc w kręgu. Prosi każdego o wyrażenie opinii na temat przedstawianych treści, dbając o to aby każdy miał odpowiedni czas i warunki do swobodnej wypowiedzi. Dyskusja. Następnie zwraca się do każdego osobiście z podziękowaniem, w którym zawiera przekaz dotyczący mocnych cech, które mogą okazać się pomocne w podejmowaniu roli peer-edukatorów. Np. mówi: „ *Bartek, twoje poczucie humoru może pomóc rozładować różne trudne sytuacje w grupie. Bardzo cenię, kiedy umiejętnie je wykorzystujesz. Sądzę, że to cecha, którą możesz z powodzeniem wykorzystać będąc rówieśniczym edukatorem.*”

Czas: 15 minut

Pomoce: niepotrzebne

WSKAZÓWKI

Podczas zajęć może spadać koncentracja członków grupy i zainteresowanie tematem. Wówczas warto wykonać krótkie ćwiczenie energetyzujące, np.

1. Uczestnicy stają w kręgu i powtarzają ruch, który wykonuje pierwsza osoba, druga osoba powtarza gest/ ruch pierwszej i dodaje swój, następna ma już trzy ruchy do wykonania itd. Prowadzący dba o tempo wykonania.
2. Uczestnicy stoją po jednej stronie sali, druga strona jest przedzielona szarfą, sznurkiem. Prowadzący zaczyna „wszyscy, którzy lubią tańczyć przechodzą na prawo”. Kolejny uczestnik np. „wszyscy, którzy nie lubią krupniku przechodzą za mną na lewo.”

ZAŁĄCZNIK 1.

Rozmowy o wartościach mogą wydawać się bardzo trudne. Ktoś może powiedzieć, że nie lubi górnolotnych słów, wymądrzania się i moralizowania. A przecież całe nasze życie, wszystkie nasze małe i duże wybory, to opowiadanie się za jakimiś wartościami.

Życie każdego z nas jest inne - nie ma na świecie dwóch takich samych ludzi i dwóch takich samych ludzkich losów. Mimo, że wyznaczamy sobie różne zadania to przecież dążymy do podobnych celów. Młodzi ludzie są w tym podobni do starszych, a na pewno do swoich rówieśników. Mało kto zaprzeczy, że w życiu zależy mu na szczęściu, że chce robić coś sensownego nie krzywdząc innych. Szczęście, poszanowanie ludzkiej godności - czyż nie pięknie żyłoby się w świecie, w którym wszyscy do tego dążą? Postępując zgodnie z wartościami, albo przynajmniej do nich dążąc powodujemy, że nasze życie, my sami też stajemy się wartościowi.

Przepis na dobre życie wydaje się więc prosty. Wystarczy kierować się wartościami. Dlaczego jednak nie udaje nam się to tak łatwo? Może nie wszyscy jednakowo rozumiemy pojęcie wartości? Może czasami to co ja uznaję za wartość i do czego dążę dla innych wcale nie jest takie dobre? Historia różnych wojen i drobnych codziennych zatargów wskazuje, że tak właśnie może być.

Czy są lepsze i gorsze wartości i w końcu pytanie podstawowe - co to są te „wartości“?

Postaramy się wspólnie zrozumieć na czym te trudności polegają i jak przybliżyć do siebie ideał życia harmonijnego, pełnego i szczęśliwego.

Nauka o wartościach zwana aksjologią to bardzo stara dziedzina, chociaż wcześniej nie była odrębną nauką. Jednak o wartościach, pojmowanych jako „dobra“ pisali już starożytni filozofowie.

W czasach nam bliższych, bo na przełomie XIX i XX wieku niemiecki filozof Max Scheler zaproponował bardzo ciekawy podział wartości. Wyszczególnione przez niego wartości są uniwersalne to znaczy, że dotyczą każdego człowieka, w każdej epoce. Filozof ten uznał, że wartości można pogrupować od tych najniższych do najwyższych.

Wyróżnił pięć grup takich wartości:

- Wartości hedonistyczne – związane z przyjemnościami,
- Wartości użyteczne – związane z bezpośrednią użytecznością,
- Wartości witalne – związane z naszą biologią, zdrowiem,
- Wartości kulturowe – związane z naszymi potrzebami estetycznymi, poznawaniem, obcowaniem ze sztuką, prawem
- Wartości absolutne – związane z przeżyciami religijnymi, wykraczaniem człowieka poza ramy jego życia.

Inni filozofie – podobnie jak Scheler – wyszczególniali wartości podstawowe, których osiągnięcie jest konieczne dla życia i wartości wyższe, które nadają życiu sens. Te wyższe wartości można objąć wspólną nazwą: wartości moralne. Do podstawowych wartości moralnych należy dobro, sprawiedliwość, mądrość, męstwo, szlachetność. O takich wartościach mówiono już w starożytnej Grecji. Sławny grecki filozof Arystoteles trzy wieki przed naszą erą wskazywał na te wartości i do dzisiaj mówimy o nich – cnoty arystotelesowskie. Chyba wszyscy się zgodzimy, że one też są uniwersalne to znaczy, że powinien się nimi kierować każdy człowiek, zawsze i wszędzie.

Kolejne wartości moralne zwane wartościami chrześcijańskimi takie jak miłość braterska, prawdomówność, bycie godnym zaufania, wierność, uczciwość względem samego siebie, umiejętność wybaczenia itp. Mimo, że są one nazywane chrześcijańskimi to są powszechnie uznawane.

Prawda, że życie byłoby cudowne gdyby wszyscy wokół nas przestrzegali tych wartości? Nie musielibyśmy się obawiać, że zostaniemy wykorzystani, oszukani, zlekceważeni, my również nigdy nikogo nie skrzywdzilibyśmy.

Działania edukatorów rówieśniczych przybliżają nas do świata wartości, powodują, że inni mają szansę osiągać te wartości w swoim życiu.

ZAŁĄCZNIK 2.

Skala D

Współpracujący	1	2	3	4	5	6	7	8	Rywalizujący
Uległy	1	2	3	4	5	6	7	8	Dominujący
Niepewny	1	2	3	4	5	6	7	8	Zdecydowany
Dostosowujący się	1	2	3	4	5	6	7	8	Buntowniczy
Z rezerwą	1	2	3	4	5	6	7	8	Bezpośredni
Ugodowy	1	2	3	4	5	6	7	8	Krytyczny, ostry
Ostrożny	1	2	3	4	5	6	7	8	Ryzykant
Cierpliwy	1	2	3	4	5	6	7	8	Impulsywny
Małomówny	1	2	3	4	5	6	7	8	Gadatliwy
Niepewny siebie	1	2	3	4	5	6	7	8	Pewny siebie
Niewymagający	1	2	3	4	5	6	7	8	Wymagający
Zrelaksowany	1	2	3	4	5	6	7	8	Spięty

ZAŁĄCZNIK 3.

Skala D

Skryty	1	2	3	4	5	6	7	8	Otwarty
Zorganizowany	1	2	3	4	5	6	7	8	Chaotyczny
Planujący	1	2	3	4	5	6	7	8	Spontaniczny
Racjonalny	1	2	3	4	5	6	7	8	Emocjonalny
Poważny	1	2	3	4	5	6	7	8	Żartujący
Rozważny	1	2	3	4	5	6	7	8	Lekkomyślny
Opanowany	1	2	3	4	5	6	7	8	Wybuchowy
Stały	1	2	3	4	5	6	7	8	Zmienny
Chłodny	1	2	3	4	5	6	7	8	Ciepły
Ostrożny	1	2	3	4	5	6	7	8	Ryzykant
Formalny	1	2	3	4	5	6	7	8	Bezpośredni
Samotnik	1	2	3	4	5	6	7	8	Towarzyski

ZAŁĄCZNIK 4.

1. **ANALITYK** - potrzebuje zasad, przepisów, podziału obowiązków i uporządkowania. W stosunku do większości osób zachowuje dystans i nie wchodzi w związki emocjonalne. Skupia się na swojej osobie, swoim świecie, bywa że nie zauważa, że jest członkiem zespołu, koncentruje się na negatywnych aspektach zadania, ma dużą łatwość wynajdywania przeszkód. Stosuje wysokie wymagania zarówno do siebie, jak i wobec innych. Powoli i szczegółowo analizuje możliwe rozwiązania. Decyzje opiera na uznanych autorytetach. Zbyt długo analizuje każde zadanie. Jest perfekcjonistą, co może znacząco wydłużać czas podejmowania decyzji. Odsuwa decyzje na później, gdy zmuszony jest reagować szybko. Potrzebuje zasad, przepisów. Z natury systematyczny. Potrafi porządkować wiedzę. Poszukuje obiektywnej i fachowej informacji. Lubi podręczniki i poradniki. Nie lubi zmian w codziennym grafiku zajęć. Umie trzymać się harmonogramu, ale dezorganizuje go zajmowanie się równocześnie kilkoma sprawami.
2. **WRAŻLIWY** - Jest skoncentrowany na związkach z ludźmi. Rozumie uczucia i potrzeby innych. Buduje atmosferę ciepła i uwagi. Dbą o dobrą komunikację i potrafi być mediatorem. Ignoruje jednak potrzeby własne. Nie przepada za planowaniem czasu według tabel, grafików, harmonogramów, ale dobrze sobie radzi bez takich planów. Woli ustalenia ustne i zbieranie informacji poprzez rozmowy. Rozumiejąc zdania i nastroje innych, polega na opinii ogółu. Swoje decyzje konsultuje w kameralnych grupach lub z bliskimi współpracownikami. Bardziej koncentruje się na sytuacji bieżącej i potrzebach ludzi niż na strategii. Pracę wykonuje solidnie i rzetelnie. Jest dokładny i staranny. Działa spokojnie, jest pracowity. Trudno dostosowuje się do zmian.

3. **PRZYWÓDCA** - jest zorientowany na cel, zadanie i sukces. Umie podejmować ryzyko i potrafi wygrywać. Nie pokazuje swoich słabych stron, propaguje pewność siebie i dystans emocjonalny. Potrafi przewodzić innym. Ma duże wymagania w stosunku do innych. Jest sprawiedliwy, lecz częściej posługuje się naganą niż pochwałą. Dobrze i szybko organizuje czas. Tworzy udoskonalone systemy tabel lub ankiet, lubi nowatorskie rozwiązania. Jego plany są konkretne. Lubi decydować, decyzje podejmuje szybko i konkretnie w oparciu o informacje ogólne. Dobrze zorientowany w sprawach bieżących, rzadko się myli. Pragnie być najlepszy, najważniejszy i posiadać rację. Natychmiast przechodzi od pomysłu do działania, nie wdając się w zawile dyskusje. Potrafi jednocześnie zajmować się kilkoma ważnymi sprawami. Ma podzielność uwagi i doskonałą umiejętność koncentracji na rzeczach najważniejszych. Jest dynamiczny i oczekuje dynamiki od innych.
4. **EMOCJONALNY** - jest osobą pełną ekspresji. Uwielbia nawiązywać kontakty z ludźmi i błyszczeć. Buduje dobre relacje, ma dużo wdzięku i potrafi rozładować napiętą sytuację. Ma dużą siłę oddziaływania na innych. Planuje „tu i teraz”, elastycznie zmieniając plany. Nudzi go planowanie, gubi się w liczbach, zapomina o ustaleniach i terminach. Dbą o czas na podnoszenie kompetencji, własny rozwój i twórcze myślenie. Decyzje podejmuje szybko, w oparciu o impulsy emocjonalne. Źle znosi przymus i konieczność koncentracji na jednym drobnym zadaniu. Często działa na ostatnią chwilę. Generuje doskonałe pomysły, jest kreatywny, chętnie deleguje zadania. Może robić kilka rzeczy jednocześnie.

ZAŁĄCZNIK 5.

Obszar problemowy	radzenie sobie gdzie 0 – zupełnie sobie nie radzę, 5- wspaniale sobie radzę						zakres wsparcia edukacyjnego		
	0	1	2	3	4	5	nie podejmuję działań edukacyjnych	mówię o tym, co mi jeszcze przeszkadza całkowicie uporać się z problemem	Mówię, jak doszedłem do sukcesu i co robię, aby je utrzymać
uzależnienia									
wypełnianie obowiązków									
agresja									
samoagresja									
próby samobójcze									
przestępczość									

ZAŁĄCZNIK 6.

1. *Wyobraź sobie, że spotykasz się z uczniami pewnej klasy, którym chcesz przekazać, że picie alkoholu jest zgubne. Powiedz to jakbyś był ich dziadkiem. Wyobraź sobie, że masz 80 lat i chcesz ich ustrzec przed zgubnymi skutkami picia.”*
2. *Wyobraź sobie, że spotykasz się z uczniami pewnej klasy, którym chcesz przekazać, że picie alkoholu jest zgubne. Powiedz to jakbyś był lekarzem. Zastanów się jakich argumentów byś użył mając bogate doświadczenie pracując w izbie wytrzeźwień.”*
3. *Wyobraź sobie, że spotykasz się z uczniami pewnej klasy, którym chcesz przekazać, że picie alkoholu jest zgubne. Powiedz to jakbyś był matką chłopca, który jest uzależniony. Wyobraź sobie co czuje ta kobieta i posłuż się jej argumentami.”*
4. *Wyobraź sobie, że spotykasz się z uczniami pewnej klasy, którym chcesz przekazać, że picie alkoholu jest zgubne. Powiedz to jakbyś był 40-letnim mężczyzną, niepijącym od 10 lat trzeźwym alkoholikiem. Wyobraź sobie, że masz 80 lat i chcesz ich ustrzec przed zgubnymi skutkami picia.”*
5. *Wyobraź sobie, że spotykasz się z uczniami pewnej klasy, którym chcesz przekazać, że picie alkoholu jest zgubne. Powiedz to ze swojej perspektywy.”*

